

Eğitimde Nitel Araştırmaların Eleştirel Analizi

Prof. Dr. Ali YILDIRIM

2018, Ankara

Yıldırım, A. (2018). Eğitimde nitel araştırmaların eleştirel analizi [PowerPoint sunusu].
<http://egtbil.gazi.edu.tr/sayfasından> erişilmiştir.

Sorular

- Nitel araştırma ile ilgili yaşadığınız ya da nitel araştırmalarda karşınıza çıkan 2-3 sorunu yazınız (1')
- Grup içinde (4-5) bu sorunları paylaşınız ve en çok tekrar en 3 sorunu listeleyiniz (5')
- Grup olarak yeni sorun yazabilirsiniz. Her gruptan bir kişiyi özet yapmak üzere seçiniz.

Nitel Araştırma

- Olay ve olgular, örüntüler ve süreçler
- Betimleme, ortaya çıkarma, açıklama, karşılaştırma, yorumlama, uygulama
- Araştırma soruları – Belirgin (desen, yöntemler) ancak açık uçlu, esnek (ne, hangi ortamda, nasıl ve neden?)

Kavramsal Çerçeve

- Güncel durum ve tarihsel bakış açısı
- Anahtar kavramlar
- Kuram, model ve yaklaşım
- Önceki araştırmalar (eksik?)
- Araştırma problemi
- Araştırmanın önemi
  - Özgünlük (kuram, yöntem, araştırma)
  - Uygulama, yeni anlayış

Desen

Nitel araştırma – genel yaklaşım

Kültür analizi – kültür, davranış

Olgubilim – algılar, deneyimler

Kuram oluşturma – süreç, yeni kavram

Durum çalışması - özellik

Eylem araştırması - uygulama

Kültür Analizi

- İlköğretim öğrencileri ders aralarında okul bahçesinde ne tür oyunlar oynamaktadır ve bu oyunlara katılım davranışları nelerdir?
- Göçmen çocukları lise düzeyinde farklı gruplarla ne tür sosyalleşme davranışları ortaya koymaktadır?
- Öğretmen eğitimi öğrencileri grupla öğrenme etkinliklerinde ne tür davranışlar ortaya koymaktadır?

Olgubilim

- Öğretmenlerin tükenmişliğe ilişkin algıları nelerdir?
- İlkokul öğrencileri akran baskısını nasıl yaşamaktadır ve öğrenme motivasyonu bu baskıdan nasıl etkilenmektedir?
- Ebeveynlerin yüksek risk sınavlara ilişkin algıları nelerdir ve bu sınavlar okuldan beklentilerini nasıl etkilemektedir?

Durum Çalışması

- Proje temelli eğitimi A okulunda başarılı kılan etmenler nelerdir?
- Suriye'den göçmen olarak gelen 6 yaşında bir çocuğun Türkiye'deki ilk yıl okul sürecinde karşılaştığı sorunlar nelerdir?
- Öğretmenliğe farklı eğitim süreçlerinden geçerek adımını atan 3 öğretmenin ilk yıl deneyimleri nelerdir?
- Aile-okul ilişkileri aynı bölgeden eğitim veren bir özel ve bir devlet ilkokulunda nasıl biçimlenmektedir?

Kuram Oluşturma

- Gmen ocuklar ilkokul düzeyinde nasıl bir sosyalleşme sürecinden geçmektedir? Erkek ve kız öğrencilerin sosyalleşme süreçleri arasında ne tür farklar vardır?
- Yüksek risk testlerle öğrenciler nasıl başa çıkmaktadır? Başarılı ve düşük başarılı öğrenciler ne tür başetme araçları kullanmaktadır?
- Öğrenciler doktora yeterlik aşamasında ne tür bilişsel ve duygusal süreçlerden geçmektedir?
- Lise ğrencileri arasında ağlar yoluyla öğrenme nasıl gerçekleşmektedir?

Eylem Araştırması

- Ortaokul düzeyinde öğrenciler sayısal işlemleri kavramsallaştırma sorunlarını nasıl çözebilir?
Ne tür öğretim ve öğrenme süreçleri öğrencilere yardımcı olabilir?
- Öğrencilerin grupta öğrenme deneyimlerini ne tür etkinlikler ve materyaller zenginleştirebilir?
- Okul bahçesi hangi stratejiler yoluyla öğrenme ortamı olarak kullanılabilir?

Örneklem

- Amaçlı örneklem – genel yaklaşım
  - Maksimum çeşitlilik
  - Ölçüt
  - Tipik durum
  - Aykırı durum
  - Kartopu, vb.
- Büyüklik ve gerekçe - derinlik, ayrıntı, bütünlük, çeşitlilik, karşılaştırma, uzun dönemli inceleme, veri tekrarı, örneklem doğası (kartopu)

Veri Toplama

İlke: derinlik ve kapsam - yüzeysel veri, sınırlılık! geçerlik!

Görüşme

- Veriye yakın olma, takip/alternatif sorular, sondalar, yeni sorular, tekrar görüşmeleri, ek veri
- Bilgi, betimleme, değerlendirme, duyuşsal...
- Açık uçlu soruların yer aldığı anketler!

Gözlemler

- Ortam, davranış, etkinlik, strateji, süreç, etkileşim... - örüntüler/süreçler

Doküman analizi

- Sözcükleri sayma yerine kavram derinliği/anlamlar

Veri Analizi

- Kavramsal analiz – ortam, davranışlar, etkinlikler, süreçler, anlamlar, stratejiler, ilişkiler, deneyimler..
- Tematik analiz – üst kavramlar, iç tutarlık ve dış bütünlük
- Veri temelli tanım, açıklama, anlam ve örüntüler
- Sonuçlar - açıklama, yorumlama, karşılaştırma, çıkarım, kuram ve araştırmalarla ilişkiler
- Nitel veri – nicel analiz!

İnandırıcılık

- **Geçerlik**
  - uzun süreli etkileşim
  - derinlik odaklı veri toplama
  - ayrıntılı betimleme
  - çeşitleme
  - uzman incelemesi
  - katılımcı teyidi, vb.
- **Güvenirlilik**
  - tutarlık incelemesi
  - teyit incelemesi